

SZÍVÉBEN KŐBŐL, SZÍVÉBEN HÚSÚ

ELI YOSSEF

Első kiadás, 2009

Minden jog fenntartva. Copyright Eli Yossef

Eredeti cím: Cœur de pierre, cœur de chair. Par Eli Yossef.

Szerkesztette: Casa Argentina en Izrael Tierra Santa és The International Raoul Wallenberg Foundation

Fordítás a francia verzió: Aradi Péter, önkéntes a IRWF

**Eli Yossef:
Kőszív, hússzív
(Ezékiel)**

Raoul Wallenberg története

Színmű

Fordította: Aradi Péter

„És adok néktek új szívet és új lelket adok belétek,
és elveszem a kőszívet testetekből, és adok néktek hússzívet..”

EZÉKIEL 36,26

(Károli Gáspár fordítása)

I. felvonás: A megsemmisítés és a reakciók

1. jelenet: A Wannsee-i konferencia (1942. január 20.)

Szereplők: Reinhard Heydrich   Adolf Eichmann
                  Heinrich Müller   Otto Hoffmann
                  Rudolf Lange   Gerhard Klopfer

Náci vezetők csoportja gyűlik össze a berlini Wannsee-ben. Háttérben a „Tomorrow belongs to me” című dal szól.

Heydrich: Heil Hitler! *(karlendítéssel köszön)*

Ó, ez a dal megmelengeti a szívemet – az enyém a holnap, a miénk. Azért gyűltünk itt össze, hogy megvalósítsuk ezt a programot. Azt a parancsot kaptam Göringtől és magától a Führertől, hogy indítsuk be a zsidókérdés „végső megoldását”, és tisztítsuk meg Európát a benne élő tizenegy millió zsidótól. Adolf Eichmann elkészítette az önök előtt fekvő dokumentumokat, amelyek a zsidók összeírását tartalmazzák. *(Heydrich a térképen mutatja)*

Lengyelországban hárommillió
Romániában hétszázezer
Magyarországon egymillió.

Heinrich Müller: De Heydrich, hogyan fogjuk megvalósítani a „végső megoldást”?

Heydrich: Eichmann, ezt ne írja bele a jegyzőkönyvbe. A titok bizonyos dolgokban rejlik. Tudja, Müller, Oroszországban az Einsatzgruppék kétségtelen sikereket könyvelhetnek el, azonban mi hatásosabb eszközöket keresünk. Egyebek között egy gázra gondoltunk. Másfél hónappal ezelőtt, Chelmnóban folytattunk kísérleteket ezzel a gázzal, és már folyamatban van néhány olyan üzem építése, amely a szükséges eszközöket fogja gyártani.

Otto Hoffmann: Ha jól értem, zöld utat kaptunk, hogy minden meghódított országban megtegyük a szükséges lépéseket.

Heydrich: Teljes mértékben. Nincsen semmiféle földrajzi határ, és úgy gondolom, a helyi lakosság mindenhol igyekszik majd segíteni nekünk a zsidók összegyűjtésében és keletre szállításában. Ahogy a Führer mondta, az árja faj és a minden országban meglévő antiszemitizmus egyesült erővel harcol a zsidó faj ellen, amely mindnyájunk kizsákmányolására tör. Jusson hatalomra az egész világon a felsőbbrendű faj! Heil Hitler! *(Mindnyájan karlendítéssel köszönnék el)*

A háttérben ismét felcsendül a „Tomorrow belongs to me”.

I. felvonás, 2. jelenet

Szereplők: Roosevelt elnök   Stephen Wise rabbi
                  Egy öreg zsidó   Három másik zsidó

Roosevelt elnök kihallgatáson fogadja a Stephen Wise rabbi vezette zsidó küldöttséget (1942. december 8.)

Stephen Wise rabbi: Elnök úr, négy hónappal ezelőtt kaptunk egy táviratot, engedelmével felolvastam. „Egy riasztó jelentés szerint állítólag olyan tervről beszéltek a Führer főhadiszállásán, amely kilátásba helyezi minden zsidó likvidálását a Németország által megszállt vagy ellenőrzött országokban. Három és fél–négy milliót semmisítenek meg egy csapásra, miután keletre deportálták és ott összegyűjtötték őket, mindezt azért, hogy egyszer s mindenkorra megoldják Európában a zsidókérdést... A jelentés megemlíti, hogy e célra kéksavat használnának.

Roosevelt elnök: Kedves Stephen Wise barátom, én már kaptam tájékoztatást erről a táviratról. Elfejtette megemlíteni a benne megfogalmazott fenntartásokat.

Stephen Wise rabbi: De elnök úr, itt egy dosszié, amely több tucat tanúvallomást tartalmaz a zsidók likvidálásáról, s ezek hitelesítik a táviratban foglaltakat. A nácik már közel kétfélmillió zsidót meggyilkoltak. Ez a legnagyobb katasztrófa, amely a zsidó népet valaha is sújtotta. Most az a legfontosabb, hogy cselekedjünk, és hogy sürgősen indítsuk be a mentőakciókat.

Roosevelt elnök: Sajnálom, hogy már kétfélmillió embert meggyilkoltak, de higgye el, az igazságszolgáltatás működik! Kétségtelenül lassan – de biztosan. Mindent megteszünk azért, hogy megtaláljuk a bűnösöket. A szövetségesek győzelme, az Egyesült Államok győzelme a zsidók megmentésének legfőbb garanciája.

Stephen Wise rabbi: De elnök úr, mi értelme lesz a győzelemnek azok számára, akik már meghaltak?

Roosevelt elnök (elszántan): Barátaim, meg kell érteniük, hogy háborús erőfeszítéseinket semmi szín alatt nem korlátozhatjuk mentőakciókra. Mi van önökkel? Hitlernek adnak igazat, aki úgy állítja be ezt a háborút, mint egy zsidó háborút? Mivel önök amerikaiak, elvárom önöktől, hogy mindenekelőtt az Amerikai Egyesült Államokat támogassák.

Stephen Wise rabbi: Igen, uram *(felállnak, távozni készülnek)*. Amerika iránti lojalitásunk kikezdetlen, és az is marad.

Roosevelt elnök (*szól a telefon, az elnök int, hogy maradjanak*): Churchill miniszterelnök úr, hogy van? Egy pillanat, csak átmegegyek a szalonban lévő készülékhez. Mindjárt jövök.

A zsidók a küldöttségéből: Mi megpróbáltuk, de az elnököt is meg kell érteni. A győzelemig nincs mit tenni, hiába.

Az öreg zsidó a küldöttségéből: Hogyhogy nincs mit tenni? Istenem, hát igaza volt!

Stephen Wise rabbi: Miről beszél?

Az öreg zsidó a küldöttségéből: Ő tényleg átlátta a felvilágosult államok álszentségét. Mintegy harminc évvel ezelőtt, 1911-ben történt, Bazelben, a X. Cionista Kongresszuson. Felállt egy ember, Max Nordaunak hívták. Figyelmeztetett bennünket, amikor ezt mondta: „A kortárs kultúra szemérmetlen hazugsága itt is felszínre tör, abban a pillanatban, amikor ez a kultúra összeomlik. Hogyan tudják a jó svádájúak, a retorika szakértői, a vezetők negédesen dicsőíteni a haladást, a nyitottságot, az emberi értéket!”

Aztán, mindnyájunkat elképesztve, így folytatta:

„Remek, kitűnő! Ám ezek az igazságosságba belehabarodott kormányok, amelyek oly nemes hevülettel munkálkodnak az örök béke megteremtésén, saját bevallásuk szerint is hatmillió emberi lény megsemmisítését készítik elő.”

A továbbiakban leírta, mi fog történni, amikor segítséget kérünk a világ nemzeteitől testvéreink megmentéséhez:

„Amikor a kormányok és a népek »humanitárius érzéseire« és »emberi felelősségére« apellálva azt kérjük tőlük, cselekedjenek, szentenciózusan így felelnek: »Humanitárius cselekedet? Ugyan miért jó az nekünk?«”

Ő már akkor előre látta azt, amit mi most nem vagyunk hajlandók észrevenni.

Stephen Wise rabbi: Már megint túlzásokba esik. Bízunk kell Amerikában és az elnökünkben.

A zsidók a küldöttségéből: Igaza van, igaza van.

I. felvonás, 3. jelenet

Szereplők: Heinrich Himmler Adolf Eichmann

Himmler és Eichmann találkozása (1944. március)

Himmler: Heil Hitler! Adolf Eichmann, a specialista, személyesen! Hogy van?

Eichmann: Jól. Az európai zsidók nagy részét már likvidáltuk, úgyhogy jól érezzük magunkat.

Himmler: Csak majdnem az összeset, Eichmann, csak majdnem az összeset! Holnapután kezdődik a Margaréta-akció Magyarország meghódítására – készítse fel az egységeit, hogy megtisztítsák Magyarországot az összes zsidótól. Meggyőződésem, hogy a magyarok más erőket is a rendelkezésére bocsátanak, mindenekelőtt a nyilasokat.

Eichmann: Herr Himmler, régóta vártunk erre a küldetésre. Számíthat rám.

Himmler: Fésülje át az egész országot, kelettől, nyugatig. A lehető leggyorsabban küldjön mindet zsidót Auschwitzba. Kezdje a keleti kisvárosokkal, mielőtt még az oroszok odáig nyomulnának. És Eichmann, ügyeljen arra, nehogy kitörjön még egy olyan lázadás, mint a varsói gettóban.

Eichmann: A begyűjtést és a deportálást villámgyorsan lebonyolítjuk. Heil Hitler!

II. felvonás: Raoul Wallenberg akcióba lép

1. jelenet: Beszélgetés Raoul Wallenberggel

Szereplők: Ivor Olsen   Lauer Kálmán
                    Ehrenpreis rabbi   Raoul Wallenberg

Három ember egy stockholmi szálloda halljában, 1944. június 9-én. A háttérben zene szól.

Lauer Kálmán: Raoul, drága barátom, ön határozottan fejlődik: csupán húsz percet késett. Szeretném bemutatni önnek Olsen urat. Azt hiszem, Ehrenpreis rabbit, a zsidó hitközség elnökét már ismeri.

Raoul Wallenberg: Jó napot, Lauer úr, örvendek, örvendek (*kézfogások*).

Ivor Olsen: Úgy hallottam, több évet töltött Michigan államban, s hogy szinte már amerikai.

Lauer Kálmán: Tudja, hogy Olsen úr tagja a Rooseveltnél létrehozott Menekültügyi Bizottságnak.

Ivor Olsen: Olyan embert keresünk, aki képviselne minket Budapesten.

Raoul Wallenberg: Ha jól értem, szervezetüknek az a célja, hogy minden eszközzel megmentse az ott élő 250 ezer zsidót.

Ehrenpreis rabbi: Pontosan. Akkor tehát megérti, hogy a legmegfelelőbb embert keressük.

Lauer Kálmán: Tájékoztattam Olsen urat az én érdekemben lebonyolított utazásairól, és a feleségem családjának felkutatására tett erőfeszítéseiről. Raoul ismeri Budapestet, ahol már jól elfogadtatta magát.

Raoul Wallenberg: Az a benyomásom, Ehrenpreis rabbi még kétségeket táplál irányomban.

Ehrenpreis rabbi: Nem egészen, csupán a cselekvési módszereivel kapcsolatban.

Raoul Wallenberg: Ha úgy döntenek, rám bízzák ezt a küldetést, és a svéd külügyminisztérium ellát a szükséges papírokkal, megígérhetem önöknek, hogy semmi sem állíthat meg.

Lauer Kálmán: Kitűnő válasz. Svéd diplomataként, Svédország magyarországi képviselőjének tagjaként jár-kezel majd az országban.

Raoul Wallenberg: De itt fedőtevékenységről lesz szó. A svéd külügyminisztérium tisztában van a küldetés céljával?

Ivor Olsen: Mondjuk úgy, hogy tisztában van, de szeretne háttérben maradni.

Raoul Wallenberg: Óvatosak. A svéd zsidók is azok, nagyon óvatosak. Abban a korban szenvednek, amelyet amerikai barátaim „Mayflower-komplexusnak” neveznek.

Ehrenpreis rabbi: Vagyis?

Raoul Wallenberg: Attól félnek, túlterhelik a hajókat, s azok elsüllyednek, ha túl sok zsidó menekült érkezne ide. Ehrenpreis rabbi, hátránynak tartja-e, hogy én nem szenvedek ebben a komplexusban, és hogy eldöntöttem, mindent megteszek, hogy emberi életeket menthessek meg Budapesten? Biztosíthatom, azon leszek, hogy a lehető legtöbb zsidó elnyerhesse a svéd állampolgárságot.

Ehrenpreis rabbi: Igazán meggyőzően érvelt a megbízás elnyeréséért. Nem marad más hátra, mint hogy megáldjam a Talmud szavaival: „Aki az emberiségnek szenteli magát, biztos lehet abban, hogy az Isten vigyáz rá.”

Shuli Natan dala

II. felvonás 2. jelenet

Szereplők:	Stern Samu	Adolf Eichmann
	Dr. Pető Ernő	Wilhelm Károly
	Freudiger Fülöp	Egy SS-tiszt

Eichmann összehívja a Zsidó Tanácsot, a Judenratot (Budapest, 1944. június)

Eichmann: Nos, befejeztük az összes vidéki zsidó Auschwitzba szállítását. Már csak a budapestiek maradtak. Hívják be a Zsidó Tanács tagjait. Mindjárt visszajövök.

Dr. Pető: Próbálják megtudni, mit vár tőlünk.

Stern S.: Hangsúlyoznunk kell, hogy mi magyarok vagyunk, és Horthy meg fog védeni bennünket.

(Belép Adolf Eichmann)

Eichmann: Üdvözlöm mindnyájukat. Hohó! Ugye, tudják, ki vagyok én? Vadászkutya – ez a gúnynevem. De logikusan gondolkodó ember vagyok. Szüntessék be az ellenünk irányuló propagandát – ígérjék meg, és nyugtassák meg az embereiket. Segítsenek nekem, ezzel sok gondtól megkímélik magukat. Ha a háború véget ér, visszatérhetnek a mindennapi életükhöz.

Stern S. (odasúgja dr. Petőnek): Minden rendben, csak azt akarják, hogy együttműködjünk velük.

Wilhelm K.: Alezredes, kötelező a sárga csillag viselése?

Eichmann: Hordják csak a csillagot! Az lesz biztonságuk záloga. Gondolom, nem kell emlékeztetnem önöket arra, mit írt a magyar sajtó – idézem: „Minden magyar köteles kiszolgáltatni azokat a zsidókat, akik nem tartják be a rendeleteket.” És ezt azt intézkedést a magyarok természetesen nagy lelkesedéssel fogadták. Úgyhogy ne rejtőzzenek el, viseljék a csillagot, az garantálja a biztonságukat.

Stern S.: Együttműködünk.

(Belép egy SS-tiszt, és kihívja Eichmannnt)

Az SS-tiszt: Horthy a határon megállította a szerelvényt, és visszafordította Kistarcsára. Csapatokat küldött oda, és megparancsolta nekik, hogy akár erőszakkal is állítsák meg a vonatot.

Eichmann *(dühösen bevágva az ajtót):* A bitang zsidók! Majd megkeserülük!

Az SS-tiszt: Megsemmisítettük a hatszázezer vidéki zsidót, de Budapesten Horthy keresztbe tesz nekünk.

Eichmann: Aggodalomra semmi ok. Július 17-re hívják össze a Zsidó Tanácsot. Ugyanaznap megindítjuk a deportálásokat Kistarcsáról. És ezúttal vágják el ezeknek a zsidóknak az összes telefonvonalát, nehogy segítséget kérhessenek. Majd megértik végre, ki az úr a háznál.

II. felvonás 3. jelenet

Szereplők: Raoul Wallenberg   Per Anger
                  Danielsson követ

Wallenberg megérkezik Budapestre, bemegy a követségre, és elcsodálkozik, látva a rengeteg zsidót, aki megpróbál papírokhoz jutni (1944. július 9.).

Per Anger: Üdvözlöm, Wallenberg úr! Per Anger vagyok. Amint látja, elárasztanak bennünket az menlevélért folyamodó zsidók.

Raoul Wallenberg: Így néznek ki a menlevelek? Újakat kell nyomtatnunk, amelyek látványosabbak és meggyőzőbbek.

Per Anger: Danielsson úr, engedje meg, hogy bemutassam Raoul Wallenberget, aki most érkezett Budapestre.

Danielson követ: Örülök, hogy megismerem, Wallenberg. Óriási munka vár önre. Hogyan kezd hozzá?

Raoul Wallenberg: Először is megbeszéltem egy találkozót Horthyval.

Danielsson követ: Személyesen Horthyval? A szokásos diplomáciai út megkerülésével?

Raoul Wallenberg: Követ úr, úgy látom, meg kell világítanom, hogyan dolgozom. Nap mint nap ezeket fenyeget az a veszély, hogy haláltáborba küldik vagy megölik őket Budapest utcáin. Ezért aztán eszem ágában sincs fölösleges aktagyártással és hivatalos kérelmekkel vesztegetni az időmet. Valamennyi rendelkezésemre álló eszközzel azon leszek, hogy a lehető legtöbb emberi életet mentsem meg. Amikor a szenvedés túllép minden határt, nem válogathatunk az eszközökben. A kint álló rengeteg ember csupán csak élni szeretne. Ha kell, akár az ördöggel is cimborálok, hogy segíthessek rajtuk.

Danielson követ: Látom, Wallenberg, ön olyan elszánt, hogy úgysem lehetne megállítani, ezért csak arra kérem, a legnagyobb óvatossággal és diszkrécióval járjon el.

Raoul Wallenberg: Először is azt fogom kérni Horthytól, ismerje el minden budapesti zsidó menlevelének érvényességét. Nevetséges, hogy mindössze 750 ember kapott ilyen engedélyt. Aztán szerezni fogok néhány kellőképpen tágas házat, ahol elhelyezhetjük a védelmünk alá vont zsidókat. Ezenkívül mentőakcióink végrehajtásába is be akarok vonni pár száz zsidót.

Per Anger: Miért éppen zsidókat?

Raoul Wallenberg: Nézze, amikor megérkeztem Budapestre, láttam az egyik Auschwitzba induló vonatot, és ezeknek a szerencsétleneknek a tekintetéből megértettem valami borzalmasat. Láttam, hogy a zsidók hogyan taszigálják egymást befelé a vagonokba. Láttam, hogyan sikerült a nácioknak az egész világot – és mindenekelőtt magukat a zsidókat – meggyőzniük arról, hogy a zsidók felelősek egy tudomisen milyen bűn elkövetésében. És ha senki a kisujját sem mozdítja, hogy megmentse őket a biztos haláltól, ez nyilván azért van, mert valószínűleg bűnösök valamiben. Uraim, ha azt akarjuk, hogy küldetésünk sikerrel járjon, meg kell győznünk a zsidókat arról, hogy ők megmentésre érdemes emberi lények, és nekik is cselekedniük és harcolniuk kell azért, hogy életben maradjanak.

II. felvonás 4. jelenet

Szereplők:	Raoul Wallenberg	Kemény Erzsébet bárónő
	Per Anger	Egy gyermek
	Két csendőr	Haïm

Wallenberg azon munkálkodik, hogy zsidókat mentsen, akár közvetlenül, akár közvetve, Kemény bárónőnek köszönhetően.

Egy gyermek: Mama! Hát visszajöttél! Mi történt? *(Egy csoportnyi nő lép be az egyik svéd védett házba.)*

Az anya: Wallenberg, mint egy mentőangyal, éppen abban a pillanatban ért a hídra, amikor a nyilasok bele akartak löni minket a Dunába. Követelte, hogy a védelme alá vehessen bennünket. Veszekedés alakult ki, és ő az életét kockáztatta, mikor megfenyegette a különítmény parancsnokát.

A gyermek: Ó, mama! *(Összeölelkeznek.)*

Per Anger: Most már lepihenhet.

(Másnap reggel)

A rádió: Hét óra van, híreket mondunk. Horthy kormányzó bejelenti az oroszokkal kötött megállapodását. Az orosz fegyveres erők, tankokkal és teherautókkal, a külvárosokhoz közelednek. Parasztok is jelezték, hogy náci katonák vették be magukat a házaikba. Az időjárásról: hideg és zivatar várható.

Haïm (az egyik zsidó): Micsoda boldogság, számunkra véget ért a háború! Hazatérhetünk. *(A zsidók elindulnak a kijárat felé.)*

Per Anger: Várjanak, várjanak! Még nem múlt el a veszély! Jöjjenek vissza!
Raoul, mindenki magát keresi. Hallotta a híreket?

Raoul Wallenberg: Igen, de maga még nem tudja a legújabb fejleményeket. Szálasi és a nyilasok átvették a hatalmat. A diktátor máris érvénytelennek nyilvánította a menleveleket, Eichmann pedig valószínűleg visszajön Berlinből, hogy újabb emberszállítmányokat indítson Auschwitzba. Egy pillanat alatt megfordult a helyzet.

Per Anger: A náci elrabolták Horthy fiát, és azzal fenyegetőznek, megölik, ha Horthy nem működik együtt velük. A nyilasok már behatoltak az egyik védett házukba, kiterelték onnan a zsidókat, és a Dunába lőtték őket.

Raoul Wallenberg: A vadállatok!

Kemény bárónő: Wallenberg úr!

Raoul Wallenberg: Kemény bárónő! Micsoda megtiszteltetés, micsoda szerencse!

Kemény bárónő: Nincs szó szerencséről, Wallenberg úr. A bíboros elmondta, hol találom meg önt.

Raoul Wallenberg: Egy pillanat. Per, ügyeljen rá, hogy egyetlen zsidó se hagyja el a házaikat. Én most a bárónővel beszélgetek. Mindjárt visszajövök. Bárónő, mit szólna hozzá, ha meginnánk valamit a szemközti kávéházban?

Kemény bárónő: Szívesen.

(Belépnek a kávéházba. A háttérben zene szól.)

Raoul Wallenberg: Hozzon két kávét és süteményeket. Szeretném hinni, hogy az új nyilas uralom alatt is lehet még süteményeket sütni a magyar kemencékben.

Kemény bárónő: Hogy érti ezt?

Raoul Wallenberg: Úgy, hogy bizonyos országokban másra használják a kemencéket, például... zsidókat égetnek el bennük, vagy pedig gázkamrákba terelik őket.

Kemény bárónő: A bíboros beszélt nekem ezekről a szörnyűségekről, ezért is kerestem meg önt. Hallani akartam a véleményét.

Raoul Wallenberg: Itt nem személyes véleményekről van szó, hanem tényekről. Naponta ezerszámra küldenek zsidókat a gázkamrákba, aztán a krematóriumok kemencéibe vetik őket.

Kemény bárónó: Ezt nem tudtam, de Gábor, a férjem nem gyilkos. Ő nem vett részt ezekben a bűncselekményekben.

Raoul Wallenberg: Asszonyom, az ön férje Szálasi külügyminisztere, és teljes mértékben együttműködik a gyilkosokkal. Ha nem akarja, hogy háborús bűnösként elítéljék, lépnie kell.

Kemény bárónó (zokogásban tör ki): Mit tegyek?

Raoul Wallenberg: A menlevelek nélkül nem tudom megmenteni a zsidókat. A halálba küldik őket. Én diplomata vagyok. Ahhoz, hogy cselekedni tudjak, törvényes fedezetre van szükségem, bármi legyen is az. Képtelen vagyok titokban végezni a munkámat. El kell érnie, hogy a nyilasok elismerjék a menlevelek érvényességét.

Kemény bárónó: Gyermekeket várok tőle, szeretem őt. Nem akarom, hogy a gyermekünk árva legyen.

Raoul Wallenberg: Akkor érje el, hogy a férje vesse latba befolyását a kormánynál, hogy megváltoztassák a menlevelekről hozott döntésüket.

II. felvonás 5. jelenet

Szereplők: Bárá Kemény Gábor   Kemény bárónó

(Kemény bárónál)

Kemény báró: Mindenki magáról beszél. Elegendem van a maga Wallenberg barátjából. Talán azt képzeled, nincs más dolgom, mint hogy az ő zsidóival foglalkozzam? Nézz, maga Danielsson követ is attól tart, nehogy végül minden diplomatát bajba sodorjon.

Kemény bárónó: Gábor, engem mindez nem érdekel. Figyelmeztetem, mindent el kell követnie annak érdekében, hogy a nyilasok elfogadják a menleveleket, különben elhagyom magát. Visszamegyek Manóhoz, és soha többé nem találkozunk.

Kemény báró: Maga elárult engem! *(Kimegy a szobából, és becsapja maga mögött az ajtót.)*

(Kemény bárónó elővesz egy könyvet, majd hirtelen feláll, és bekapcsolja a rádiót.)

A rádió: Éjfél van, híreket mondunk. Figyelem, figyelem! Kemény bárónak, a magyar kormány külügyminiszterének rendeletét hallják. Mától fogva mind a fegyveres erők, mind a Nyilaskeresztes Párt tisztségviselői kötelesek elfogadni a semleges államok követségei által kiállított menleveleket, és szabályos útleveleknek tekinteni őket. Továbbá tiszteletben kell tartaniuk a semleges államok lobogóival megjelölt épületek területenkívüliségét. A külföldi menlevelek tulajdonosai nem küldhetők kényszermunkára.

Kemény bárónó: Hála istennek! Ó, Gábor!

(Gábor belép a szobába, megölelik egymást.)

Kemény báró: Hallotta a közleményt.

Kemény bárónő: Gratulálok, Gábor!

Kemény báró: A maga Wallenberg barátja veszélyben van. Eichmann tombol. Kiadta a parancsot, hogy tegyék el láb alól – ahogy ő nevezte – „Wallenberget, a zsidó kutyát”.

Kemény bárónő (a telefonhoz rohan): Értesítenem kell.

Kemény báró: És ez még nem minden. Eichmann összeszed több ezer zsidót, és a hidegben, kétszáz kilométeres gyalogmenetben elindítja őket a határra és a táborokba. Lesznek, akik nem fogják kibírni, és útközben meghalnak.

Kemény bárónő (a telefonba): Halló, Raoul, szerencse, hogy utolértem. Raoul, Eichmann meg akarja öletni magát. Figyeljen rám! És halálmenetet szervez! Igen, a határig. Raoul, nagyon vigyázzon, és az Isten legyen önnel.

III. felvonás: „Semmi sem állíthat meg”

1. jelenet

Szereplők: Zsidó csoportok   Raoul Wallenberg
                    Per Anger   Nyilas keretlegények
                    Csendőrök   Német tisztok
                    Szenes Katalin

(Halálmenet Hegyeshalom felé. Szomorú háttérzene.)

Egy kislány: Mama, nem bírom tovább, nem bírom.

Az anya: De Lea, kislányom, tovább kell mennünk. Hogy éljünk!

Nyilas keretlegény (a kislányt lökdösve): Menj tovább, te kis biboldó, vagy lepuffantalak.

Az anya (maradék kevés erejével fölsegíti a gyereket, aztán a földre roskad. A keretlegény célzásra emeli fegyverét): Engem lőjön le, ne őt!

Raoul Wallenberg (meghallja az anya kiáltását): Egy pillanat! (A keretlegény és a földön fekvő, síró gyerek közé áll.) Ez a Kohn család kislánya, és svéd védelem alatt áll.

A nyilas keretlegény: Miket hord itt össze? Ostobaság! Ez csak egy nyomorult biboldó. Mi az, maga varázsló? A zsidókat átváltoztatja svédekké? Ah, ah, ah!

Raoul Wallenberg: Nem fél, hogy drágán megfizet az arcátlanságáért? Ha nem hagyja, hogy elvigyem, jelentést teszek erről a feletteseinek. Ne is reménykedjen, hogy a következő hónapokban szabadságra mehet.

Egy másik keretlegény: Hagyd, hadd vigye! Ne kerülj összetűzésbe vele. Vannak kapcsolatai a Szálasi-kormányban.

Az első keretlegény: Rendben, vigye.

Raoul Wallenberg: Sajnálom, nem tudok mindenkit magammal vinni. El kell érnem a vonatot. Adjanak néhány gyereket. Per, ültesse be őket az autóba. Nagyon sajnálom, de előbb a gyerekeket kell megmentenem, hogy általuk Izrael népe is megmenekülhessen. Per, hozzon valami ennivalót. Legalább ennyit adjunk.

(Per Anger élelmet és takarókat oszt az embereknek.)

Raoul Wallenberg: Van néhány takarónk, fogják. Per, indulnunk kell, hogy elérjük a vonatot.

(Wallenberg megérkezik Hegyeshalomba. Katonák lökdösik a zsidókat a vagonok felé.)

Raoul Wallenberg (megmutatja igazolványát a nyilas katonáknak): Wallenberg vagyok, a Svéd Királyság diplomáciai testületének tagja.

Egy nyilas tiszt (fegyverével elállja Wallenberg útját): Még egy lépés, és meghal.

Egy zsidó: Ki ez?

Egy másik zsidó: Ez Wallenberg, a mentőangyal. Talán ő az egyetlen, akit még foglalkoztat a sorsunk, az utolsó, aki némi reményt ad nekünk.

Raoul Wallenberg (a peronon fut, felkapaszkodik az egyik vagonra, és bekiált): Vannak itt olyan svéd állampolgárok, akik elvesztették a menlevelüket?

Zsidók a vagon belsejéből: Igen, én, igen, én is, én is.

Raoul Wallenberg: Jelentkezzenek.

A nyilas tiszt (néhányszor a levegőbe lő): Szálljon le, vagy lelövöm!

Raoul Wallenberg (kiszáll a vagonból): Mai viselkedéséért el fogják ítélni. Per *(Per cigarettákat és konyakot ad át neki)*, készítse elő a menleveleket, és írja fel a neveket. Én addig elmegyek Ferenczy alezredeshez. És ügyeljen rá, nehogy elinduljon a vonat.

Ferenczy alezredes: Azt gondoltuk, már a túlvilágon jár, az ám!

Raoul Wallenberg: Ne aggódjon. Valóban megpróbálták az életemre törni, de valószínűleg vigyáznak ránk odafenn. Alezredes úr, kedves barátom, íme néhány ajándék a katonáinak – ez pedig az öné *(pénzt ad neki)*.

Ferenczy alezredes: Mit akar, Wallenberg?

Raoul Wallenberg: Nagyon jól tudja, mit akarok. Magammal vinni minden zsidót, akinek svéd menlevele van. Végére is ön realista! Az oroszok napokon belül ideérnek, és meg fognak kérni minket, hogy tanúskodjunk néhány emberről.

Ferenczy alezredes: Rendben van, Wallenberg, vigye a zsidóit, de azért ne essen túlzásba.

(Wallenberg visszamegy a szerelvényhez, amelyet egy csapat csendőr vesz körül.)

A csendőrtiszt: Ferenczy alezredes engedélyt adott, hogy Wallenberg elvigye a zsidóit.

A nyilas tiszt: De hát ez ellentétes azzal az utasítással, amit mi kaptunk. Eichmann kiadta a parancsot, hogy egyetlen zsidót sem engedhetünk el.

Ferenczy alezredes: Itt én parancsolok, és a parancsaim mindenkire vonatkoznak.

Raoul Wallenberg *(felszáll a vagonba, és fiktív neveket sorol):* Engedélyem van a következő személyek elvitelére: Kohn, Rosenberg, Rosenstein, Neumann, Kálmán, Kahána, Schwarz, Neufeld, Silberstein. Emlékszem önökre, én állítottam ki a menlevelüket. Kérem, szálljanak le. Á, a Kohn család! Hogy vannak? Útközben elvesztették a menlevelüket – nem baj, szálljanak le, kérem. *(Tovább olvassa a neveket.)* Weisz, Hirschfeld, Grün. Önt hogy hívják?

Egy zsidó nő a vagonból: Eisenbacher Ráhel.

Raoul Wallenberg: Igen, megvan. Az Eisenbacher család, és az édesanyja is.

Egy öreg zsidó: Ön egy angyal! Áldja meg az Isten és óvja önt.

Szenes Katalin: Mióta az én Anikómat, az én kis Hannámat (Szenes Hannát) megölték, miután ejtőernyővel leugrott az ellenséges vonalak mögé, azt gondoltam, ez a sorsom, a halálmenet. Ám ez a férfi, Wallenberg, felidézte bennem a lányom hitét, aki szintén zsidókat akart menteni. A lányom úgy imádkozott, mintha az angyalok is vele imádkoztak volna *(hátral angyalok kara énekel)*...

Istenem, istenem, bárcsak soha ne érne véget
A homok és a tenger, a víz zúgása,
Egy villám az égbolton, az ember imája.

Talán az Isten küldte őt nekünk, meghallgatva imáinkat.

A nyilas tiszt: Ennyi, Wallenberg, elég már. Kiválasztotta a zsidóit, most már távozzon!

Raoul Wallenberg: De hát vannak még! Várjon egy percet!

A nyilas tiszt: Vigye innen őket!

(Wallenbergnek sikerül még két másik gyereket is kihoznia magával.)

Per Anger: Megmentettünk közülük körülbelül háromszázat.

Raoul Wallenberg: És a többiek?

(A szerelvény meglődül. Wallenberg követi a tekintetével, szemében könny csillog.
Szomorú zene hallatszik.)

III. felvonás, 2. jelenet

Szereplők: Raoul Wallenberg Adolf Eichmann

Wallenberg meghívja Eichmann-t a barátaihoz (1944. december)

Raoul Wallenberg: Eichmann alezredes, remélem, ízlett a vacsora. Kávét?

Eichmann: Ez a harmadik találkozásunk, Wallenberg.

Raoul Wallenberg: Emlékszem, előző találkozásunk alkalmával, a szállodában azt mondta rólam, „a zsidók rajongója vagyok, akit Roosevelttel mocsos dollárjaival fizetnek”.

Eichmann: Kíváncsi vagyok, miért ment el 1937-ben Palesztinába.

Raoul Wallenberg: Mert érdekelt. Úgy vélem, a zsidók megérdemlik, hogy legyen saját államuk, nem gondolja?

Eichmann: Teljesen hülyének néz?

Raoul Wallenberg: Az az érzésem, Eichmann, hogy ez az utolsó találkozásunk, úgyhogy őszinte leszek. A náciizmus – amely nem nevezhető ideológiának – olyan zsigeri gyűlöletre épül, amelynek nincs jövője. *(Elhúzza a függőnyt, látni és hallani lehet a robbanások felvillanó fényét.)*

Amint látja, ez a Vörös Hadsereg üdvözlése.

Eichmann alezredes, kérem, ismerkedjen meg Tolbuhin marsallal, a 3. Ukrán Front parancsnokával. Néhány napon belül behatol Pestre, a másik oldalról pedig fegyvertársa, Malinovszkij marsall bekeríti Budát.

Eichmann: Meg fogjuk védeni Budapestet, Wallenberg.

Raoul Wallenberg: Az önök háborújának vége. Vége a náciizmusnak, és vége mindazoknak, akik az utolsó pillanatig kitartanak a gyűlölet mellett. Vége Hitlernek, és vége Eichmann-nak. Legalább most vonja vissza a gettók megsemmisítésére és a Svéd Királyság védett házaiban tartózkodó gyermekek likvidálására kiadott parancsát.

Eichmann: Egyetérték a helyzetértékelésével, de egyetlen vigaszom, hogy az utolsó pillanatig folytatom az ellenség megsemmisítését. Így amikor föllépek a vérpadra, tudni fogom, hogy bevégeztem küldetésemet. Köszönöm önnek, Wallenberg, ezt a kellemes estét. De ne gondolja, hogy barátok vagyunk. Mindent elkövetek annak érdekében, hogy megakadályozzam önt a zsidómentésben. Harmincezren vannak az ön gettójában, és körülbelül hetvenezeren a központi gettóban; azon leszek, hogy valamennyiüket likvidáljam. Önt most már a diplomata útlevél sem fogja megvédeni, hiszen egy svéd diplomatát is érhet baleset.

(*Eichmann kimegy*)

Raoul Wallenberg (*a telefonhoz megy*): Táviratot szeretnék küldeni Szálasi nemzetvezetőnek.

„Az erkölcs és a jog még háborús időkben is tiltja a gyermekekkel szembeni erőszakot. Minden művelt nemzet tiszteli a gyermekeket, és az egész világ elképedését és fájdalját váltaná ki, ha Magyarország, mely mindig a keresztény és a lovagias értékeknek megfelelően viselkedett, a gyermekeket sújtó intézkedéseket foganatosítana.

Aláírás: Raoul Wallenberg, a Svéd Királyság képviselője.”

(*Leteszi a kagylót, aztán egy másik számot hív*)

Raoul Wallenberg: Per, felkeresem Schmidhuber tábornokot, hogy megakadályozzam a gettó likvidálását. Nincs más eszközöm, Per, és nem vagyok hajlandó latolgatni a veszélyt. Nem tudok addig visszatérni Stockholmba, amíg nem vagyok biztos abban, hogy mindent megtettem azért, hogy a lehető legtöbb zsidót megmentsem.

III. felvonás 3. jelenet

Szereplők: Raoul Wallenberg   Schmidhuber tábornok
Német katonák   Egy SS-tiszt

(*Schmidhuber irodájában*)

Schmidhuber tábornok: Á, Wallenberg, maga még itt van?

Raoul Wallenberg: Tábornok, hallotta, hogy Eichmann parancsot adott a gettóban lévő összes zsidó likvidálására?

Schmidhuber tábornok: Ugyan, Wallenberg, Eichmann már elmenekült Budapestről.

Raoul Wallenberg: E pillanatban nem érdekel Eichmann. Mi van a gettóban lévő zsidók likvidálására vonatkozó parancsával?

Schmidhuber tábornok: Nem érek rá most a maga zsidóival foglalkozni, Wallenberg, a város védelméről kell gondoskodnom.

Raoul Wallenberg: Jobban teszi, Schmidhuber tábornok, ha ezúttal végighallgat. Mióta Budapestre érkeztem, gondosan dokumentáltam mindent, ami itt történik. Fotósaim lefényképezték az atrocitásokat. Figyelmeztetem, Schmidhuber tábornok, ha nem állítja le a likvidálási műveletet, személyesen gondoskodom arról, hogy amikor az oroszok ideérnek, önt halálra ítéljék – tanúvallomásokban nem lesz hiány.

(*Schmidhuber idegesen fel-alá járkál a szobában*)

Schmidhuber tábornok: Rendben van, Wallenberg, ön nyert. Hívják ide nekem a gettót őrző egységeket irányító tisztet. (*Belép egy SS-tiszt*) Visszavonom Eichmann parancsát a központi gettóról. Ügyeljen arra, hogy a katonák tartsák be a fegyelmet. Megértette?

Az SS-tiszt: Igenis, parancsnok úr.

(Raoul Wallenberg kimegy a szobából)

A sofőr: Hova megyünk most, Raoul? Az autó a rendelkezésére áll.

Raoul Wallenberg: Hónapokon keresztül, éjjel-nappal, zokszó nélkül fuvarozott engem. Most menjünk át a város másik oldalára, az oroszok fogadására. Be akarom mutatni nekik a zsidó közösség újjáépítésére kidolgozott tervemet.

(Az autó berregését halljuk)

IV. felvonás, 1. jelenet

Szereplők: Raoul Wallenberg   Gustav Richter
Egy börtönőr

(Egy börtöncellában Wallenberg és két másik fogoly. Wallenberget bekísérik a cellába.)

Raoul Wallenberg: Svéd diplomata vagyok. Találkozni akarok a svéd követtel.

Egy NKVD-tiszt: Te német vagy amerikai kém vagy, és nálunk nincsen semmiféle jogod. Ugyan ki hiszi el neked, hogy humanitárius küldetésben voltál Budapesten? *(Belöki a cellába)*

Richter: Ki maga?

Raoul Wallenberg: Raoul Wallenberg vagyok, svéd diplomata, különleges küldetésben, hogy megmentsem a budapesti zsidókat, az oroszok a sofőrömmel együtt mégis letartóztattak bennünket, mintha kémek volnánk.

Richter *(tisztelegve)*: Gustav Richter. SS-százados voltam Romániában. És most együtt ülünk ebben a cellában. A sors iróniája! Mondja, Wallenberg, megérte az a sok erőfeszítés a zsidók megmentésére? Mit nyert ezzel? Nem bánta meg?

Raoul Wallenberg: Tényleg nem értem, miért tartóztattak le. De ha már lehetőségem volt emberi életeket menteni, nem hogy nem bánom, hanem hálát adok az Égnek, hogy megtehettem.

A börtönőr: Maga naiv, Wallenberg, nagyon naiv.

IV. felvonás, 2. jelenet

Jitro kiáltása

Szereplők: Raoul Wallenberg   Jitro, Mózes apósa
A Hang   Richter
A börtönőr

(Három fogoly fekszik a cellájában, amikor felhangzik egy kiáltás)

Jitro *(kiabálva)*: Mindenség Ura! Így jutalmazol egy ilyen jócselekedetet?

A Hang: Ki szólítja így az Eget?

Jitro: Jitro, Mózes apósa. Nem bírom elviselni az igazságtalanságot. Szembehelyezkedtem a fáraóval és az egyiptomiakkal, mikor meg akarták gyilkolni Izrael gyermekeit, s jutalmul a Tízparancsolatot a Tórának egy olyan fejezetében kapta meg Izrael, amely az én nevemet viseli. Most pedig azt az embert, aki százezret is megmentett fiaid közül, egy orosz börtönben felejtet! Az igazságtalanság az Égbe kiált!

A Hang: Kiáltozásod meghallgatásra talál az Égben, de nem ingat meg semmit a Földön – sem Svédországban, sem az Egyesült Államokban, sem Erec Izraelben. Mondd meg Izrael gyermekeinek, hogy attól a naptól fogva, amelyen elvezettem őket földjükre, fájdalmas lelkiismeret-vizsgálatot kell tartaniuk. És még ha bölcsek és tanult emberek is, és még ha tudják is, mit szenvedtek el a zsidók a Soá idején, újra és újra fel kell hogy kavarja őket Raoul Wallenberg cselekedete, míg csak meg nem értik, mit lehetett volna tenni. Akkor elveszem a köszívet testükből, és adok nekik új hússzívet.

IV. felvonás 3. jelenet

Ima Raoul Wallenbergért

(A diákok előrejönnek a színpadon)

Egy diák: Itt letesszük színészi jelmezeinket, és visszaváltozunk diákokká. *(Leveszik a jelmezeiket)* Az Atyák Bölcsességeiben olvashatjuk: „Ott, ahol nincs ember, próbálj meg ember lenni.” Azt akartuk megmutatni, hova juthatna az emberiség, ha nem volnának olyan emberek, mint Raoul Wallenberg. Kérjük, mindenki álljon fel, és mondjunk el egy imát érte.

Ima

Avinu sebasamajim

„A földről testvéreink vére kiált mindig.” Azt kérdik tőlünk:

„Hol voltál, testvérem?

Miért nem jöttél, hogy megments minket, testvérem? Mit felelünk majd megsemmisített testvéreinknek? És azt kiáltják:

’Az üres térben a Sátán ügyködik, és kivel találja szemben magát?

És suttogva feleljük: „Raoul Wallenberggel”.

’Miért suttogtok’, kiáltják.

És szégyen és zavarodottság tölt el bennünket,

Mert a válasz ismert.

Hited és cselekedeted, Raoul,

Képzeleted és elszántságod

Nem teszik lehetővé számunkra, hogy megnyugodjunk ebben a hazugságban: „Semmit nem tehattünk értük, sem érted, Raoul.”

Avinu sebasamajim, Izrael megmentője,
Áldd meg Raoul Wallenberget.
Lelke fáklyaként lángol a világ sötéttségében,
a gonosz erői el akarták tüntetni őt,
és mi, mi ünnepélyesen megfogadjuk, hogy
továbbvisszük a Raoul Wallenberg
gyújtotta lángot (*meggyújtanak egy fáklyát*),
és továbbadjuk gyermekeinknek és unokáinknak.
És tudni fogjuk, hogy ezzel új szívet és új lelket adunk majd nekik.
Hússzívet.